

*Панкратенкова Д.О., ст. викл.
кафедри фізичної географії
та природокористування
ОНУ імені І. І. Мечникова
e-mail: dashap15041989@gmail.com
Слободянюк А.С., студент
ОНУ імені І. І. Мечникова
e-mail: adaraven01@gmail.com*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ ДУНАЙСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Дельта Дунаю є одним із унікальних природних об'єктів Європи за різноманітністю флори та фауни, місцем, де природа зберегла свою первозданність. Ландшафтна різноманітність Кілійської дельти Дунаю являє собою одне з найбільших водно-болотних угідь, яке представлено очеретяними плавнями, вкритих мережею проток, каналів, з численними озерами, ділянками заплавлених лісів, луків, солончаків, пісків і навіть залишків степів. З метою збереження типових та унікальних природних комплексів на території дельти у 1998 р. було створено *Дунайський біосферний заповідник (ДБЗ)* [2].

Площа заповідника становить 50252,9 га, яка включає в себе острова разом з протоками та внутрішніми водоймами, 2-х кілометрову смугу акваторії Чорного моря й відокремлені ділянки в районі водосховища Сасик. Територія ДБЗ поділена на зони: заповідна зона (15134,27 га), зона регульованого заповідного режиму (7234,56 га), буферна зона (19049,19 га) та зона антропогенних ландшафтів (8834,88 га) [1].

Найціннішою ділянкою будь-якого біосферного заповідника є власне заповідна зона, яка включає території, призначені для збереження та відновлення найбільш цінних природних комплексів, генофонду флори й фауни. Відповідно Закону України «Про природно-заповідний фонд України», межах заповідної зони заборонена будь-яка господарська діяльність [2].

У постійному користуванні заповідника знаходиться 23380,56 га угідь. Решта території належить різним землевласникам, найбільші із них –

Вилківське лісництво, державне підприємство морський торговельний порт Усть-Дунайськ, Лісківська Кілійського району та Лиманська Татарбунарського району сільські ради [1].

Географічні природні особливості розташування території ДБЗ на стику р. Дунай, Чорного моря та утвореної ними дельти, сприяли розвитку багатьох видів господарської діяльності [3]. У межах територій та акваторій ділянок

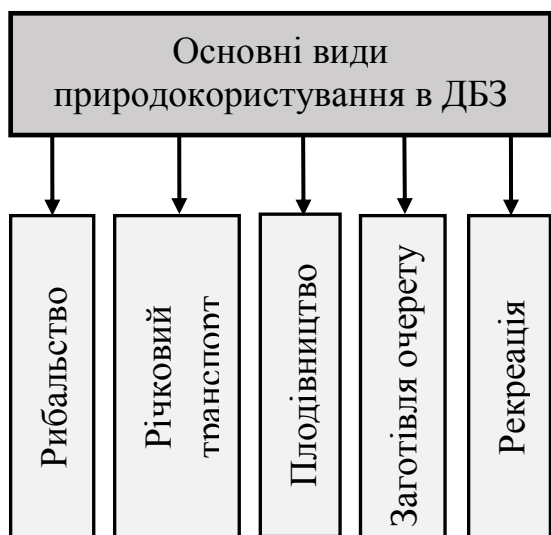

Рис. 1. Види природокористування ДБЗ

біосферного полігону заповідника (буферної зони та зони антропогенних ландшафтів) місцевим населенням проводяться деякі види традиційного на островах природокористування, але у відповідності до чинного законодавства, нормативних документів та правил на основі науково обґрунтованих норм і рекомендацій розроблених заповідником [2]. Осередком чи можна сказати «столицею» ДБЗ є м. Вилкове, яке має

багату історію, унікальні ремесла та традиційні види господарської діяльності: рибальство, використання річкового транспорту, плодівництво на островах, заготівля очерету та рекреація (рис. 1).

Риболовля є найголовнішим заняттям та основним джерелом доходу жителів цього району, яка ведеться практично промисловими масштабами. Дельта Дунаю надзвичайно багата рибою – тут водиться сом, сазан, судак, карась, жерех, щука, окунь, осетер, білуга, севрюга і багато інших видів. Найвідомішою рибою тут вважається Дунайський оселедець «дунайка».

Річковий транспорт є невід’ємною частиною життєдіяльності прилеглих до ДБЗ населених пунктів, зокрема м. Вилково. Більшість площі міста та близьких до нього поселень знаходяться на воді. Канали «єрики», що зв’язують острови, у Вилковому неширокі – всього 1-2 метри завширшки, вони займають до половини території міста. Жителі міста плавають стоячи в човні і

відштовхуючись від дна і берегів довгим веслом, схожим на жердину, також використовують катери або моторні човни, яким можна дібратися до Чорного моря або до інших берегів Дунаю та його рукавів.

Плодівництво. М'який клімат, гідрологічний режим та родючі ґрунти, які сформувалися в плавневих ділянках дельти Дунаю ДБЗ, дали значний поштовх розвитку сільського господарства та садівництва на самому краю південного-заходу України. Сприятливі природні умови на дунайських островах сприяють інтенсивному розвитку виноградарства, городництва та садівництва. Найбільше в дельті вирощують полуниці, яблук та винограду.

Заготівля очерету є ще одним специфічним видом господарської діяльності у цьому районі. Найкращим часом для цієї роботи вважається зима. Після того, як на водоймах утворюється льодовий покрив, очерет скошують, роблять снопи, сушать їх та перев'язують у конусоподібні копи. Більша кількість «врожаю» відправляється за кордон для будівництва дахів.

Рекреація. Важливим природним рекреаційним ресурсом є природа ДБЗ і звичайно, що річка Дунай та її дельта, разом з численною кількістю островів та каналів. Так звана «українська Венеція» м. Вилкове є досить цікавим для відпочиваючих, адже місто було засновано старовірами в дельті Дунаю. У місці свого впадіння в Чорне море, річка уварює так званий «нульовий кілометр» – важливий туристичний об'єкт.

Список використаних джерел

1. Дунайський біосферний заповідник: веб-сайт. URL: http://www.dbr.org.ua/search/label/home_ua (дата звернення: 21.03.2020).
2. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2457-ХІІ. Дата оновлення: 21.11.2019. URL: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/> (дата звернення: 16.03.2020).
3. Стадниченко В. Я. Лоно Дунаю : документально-публіцистична розповідь. К. : Криниця, 2006. 552 с.